

Priekšvārds

Mūzikas akadēmijas rakstu XVII laidiena plašākā sadaļa – **LATVIJAS MŪZIKAS VĒSTURE** – šoreiz pilnībā veltīta 20. gs. norisēm. To ievada **Ineses Žunes** pētījums *Vijolnieks Teodors Kaizers (1902–1964) Latvijas un trimdas izklaides mūzikā*. Līdztekus bagātīgi dokumentētam ieskatam atsevišķa mūziķa dzīvesstāstā analizēta arī Kaizera vadītās kapelas darbība, kas palīdz veidot priekšstatu par šī laikposma latviešu populārās mūzikas stilistisko spektru.

Trīs raksti veltīti Latvijas mūzikas dzīvei padomju periodā. **Zanes Prēdeles** pētījums *Vija Muške (1927–1988) – padomju represiju upuris un savrupniece latviešu muzikoloģijā* balstās uz plašu arhīva materiālu klāstu, kas atklāj ievērojamu un traģisku personību Latvijas mūzikas zinātnes vēsturē; spilgti tiek iezīmēts arī politiskā fona radītais traumatiskais iespaids. Savukārt **Astras Graudiņas** un **Laimrotas Kriumanes** raksts *Jāzeps Lipšāns (1929–1989) latviešu mūzikā un pedagoģijā* aktualizē šī mūziķa daudzpusīgo veikumu un padomju ideoloģijas ietekmi uz mākslinieka radošo darbību. **Edgars Raginskis** rakstā *The Words of the Bell: Soviet Latvian Choral Censorship in the 1970s and the Curious Case of Pēteris Plakidis (1947–2017)* (“*Zvana vārdi: cenzūra Padomju Latvijā 20. gs. 70. gados. Mīklainais gadījums ar Pētera Plakida (1947–2017) dziesmu*”) šķetina iemeslus, kāpēc Plakida kordziesma *Zvana vārdi*, pretēji sākotnēji plānotajam, nav iekļauta XVII Vispārējo Dziesmu svētku programmā (1977). Meklējot atbildi, autors sniedz koncentrētu ieskatu šim laikposmam raksturīgajās ideoloģiskās cenzūras izpausmēs.

Arī krājuma otrajā sadaļā **MŪZIKA UN KOMUNIKĀCIJA** uzmanības centrā ir Latvijas norises. **Alberta Rokpeļņa** raksts *Šlāgera jēdziens laikrakstā Rigasche Rundschau (1919–1939)* ļauj jaunā gaismā paraudzīties uz labi zināmo terminu *šlāgeris*, atklājot dažādas tā lietojuma šķautnes starpkaru perioda ietekmīgākajā Rīgas vācu laikrakstā. Savukārt **Ilva Skulte** rakstā *Rāmēšana Evijas Vēberes atspoguļojumā Latvijas interneta medijos* pievēršas visjaunākā laika, proti, 21. gs. procesiem. Viņas veikums arī iezīmīgs kā pirmais Latvijas mūzikas žurnālistikai veltītais pētījums, kurā izmantots viens no modernajiem masu mediju analīzes rīkiem – t. s. rāmēšanas teorija.

Sadaļa **ATSKAŅOTĀJMĀKSLA UN PEDAGOĢIJA** ietver Nilsa Frankes rakstu *Beethoven's Keyboard Fingerings: A Master Class for Today's Pianists?* (“Bēthovena klavierdarbu aplikatūra: vai meistarklase mūsdienu pianistiem?”). Lai gan aplikatūra ir šķietami šaurs un tīri “tehnisks” spēles aspekts, autors parāda, ka arī tās izpēte sniedz būtiskas atziņas par Bēthovena estētiskajiem uzskatiem, vairākām viņa klaviermūzikas stila šķautnēm un līdz ar to var raisīt interesi gan pianistu, gan klavierspēles pētnieku un pedagogu vidū.

Līdztekus zinātniskajiem rakstiem krājumā ietverta arī sadaļa **DAŽĀDI**. Tajā publicēts JVLMA profesora, pianista **Venta Zilberta** raksts *Segvārds, kuru dzejnieki paši neizvēlējās (par diviem Jāņa Ivanova solodziesmu tekstiem)*. Autors atklāj interesantus faktus latviešu mūzikas vēsturē: tos noskaidrot viņu savulaik iedvesmojuši gan literatūrzinātnieka Ilgoņa Bērsona pētījumi, gan saruna ar Oļģertu Grāvīti, kurā muzikologs dalījies atmiņās par Jāņa Ivanova solodziesmu izdošanas apstākļiem 20. gs. 50. gados. Tādējādi arī šajā sadaļā tiek aktualizēta ideoloģiskās cenzūras tēma. Venta Zilberta pārdomas ir vēl viena liecība, ka latviešu mūzikas vēsturē ir daudz neatminētu mīklu: atbilžu meklējumos var palīdzēt gan arhīva materiālu studijas, gan, ciktāl vēl iespējams, intervijas ar vecākās paaudzes laikabiedriem.

Krājuma sastādītāja Baiba Jaunslaviete

Foreword

The 17th edition of *Mūzikas akadēmijas raksti* (Music Academy Papers) contains articles on a variety of themes, with the most extensive section pertaining to the history of Latvian music in the 20th century. It begins with **Inese Žune's** paper *Violinist Teodors Kaizers (1902–1964): His Role in Entertainment Music in Latvia and Exile*. In addition to presenting a richly documented summary about the life of a notable musician, she also analyses the music and performance history of Kaizers' band, providing a deeper insight into the range of styles in Latvian popular music in the early and mid-20th century.

Three articles focus on Latvian music during the Soviet era. **Zane Prēdele's** study *Vija Muške (1927–1988): A Victim of Soviet Repressions and an Outsider in Latvian Musicology* is based on a wealth of archival material and examines the life of a significant yet tragic figure in Latvian musicology, at the same time highlighting the trauma inflicted by the political atmosphere of that era. With their article *Jāzeps Lipšāns (1929–1989) in Latvian Music and Pedagogy*, **Astra Graudiņa** and **Laimrota Kriumane** bring to light the multifaceted contributions of this musician; the authors also analyse the influence of Soviet ideology on his creative work. In *The Words of the Bell: Soviet Latvian Choral Censorship in the 1970s and the Curious Case of Pēteris Plakidis (1947–2017)*, **Edgars Raginskis** seeks why Plakidis' choral song *Zvana vārdi* (Words of the Bell) was removed from the programme of the 17th Latvian Song Festival in 1977. Searching for answer, he provides a condensed look into the most characteristic manifestations of ideological censorship during this period.

The second part of the publication, devoted to music and communication, also focuses on processes in Latvia. **Alberts Rokpelnis'** article *The Term "Schlager" in the "Rigasche Rundschau" Newspaper, 1919–1939* sheds new light on this well-known term and reveals various aspects of its use in Riga's most influential German newspaper during the interwar period. **Ilva Skulte**, for her part, reflects on processes in the present day with *Framing in the Coverage of Evija Vēbere in the Latvian Internet Media*. Her article is also notable for being the first study of Latvian music journalism relying on the framing theory to analyse mass media.

The section on performance and pedagogy includes Nils Franke's article *Beethoven's Keyboard Fingerings: A Master Class for Today's Pianists?* Although fingering may seem like a relatively narrow and purely technical aspect of performance, Franke proves that it in fact reveals significant facets about the stylistic and aesthetic views of the composer, which can be of great interest to pianists and pedagogues as well as researchers of Beethoven's piano music.

In addition to research papers, this publication also includes a section *Miscellaneous*. It contains an article by **Ventis Zilberts** titled *The Pseudonym Not Chosen by the Poets Themselves (Regarding the Lyrics for Two Solo Songs by Jānis Ivanovs)*, in which he presents several interesting facts in Latvian music history. These discoveries were inspired by research conducted by literary scholar Ilgonis Bērsons as well as a conversation with musicologist Oļģerts Grāvītis regarding the circumstances surrounding the publication of Ivanovs' solo songs in the 1950s. Thus, the phenomenon of ideological censorship is actualised also in this section. Zilberts' reflections prove that there are still many unsolved riddles in Latvian music history and that the study of archival materials and interviews with witnesses to past events – where still possible – can help in the search for answers.

Baiba Jaunslaviete, editor